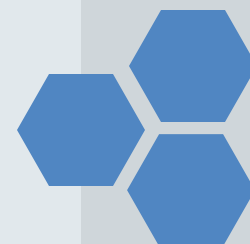

Лекція 1.

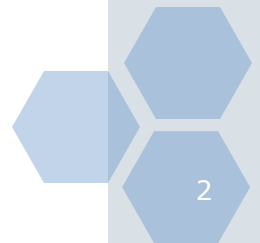
Теоретичні засади державного регулювання економіки

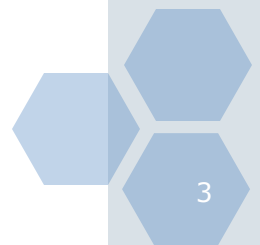
ДРЕ

1. Недоліки ринкового саморегулювання
2. Функції держави в сучасній економіці
3. Об'єкти та суб'єкти державного регулювання економіки
4. Принципи державного регулювання економіки.
5. Методи і засоби державного регулювання економіки
6. Моделі регулювання економіки

1. Недоліки ринкового саморегулювання

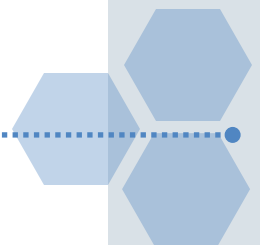

Економіка - це наука про те, як суспільство вчиться використовувати свої обмежені ресурси.

У будь-якому суспільстві повинні бути вирішеними такі фундаментальні проблеми:

- 1 що виробляти (які товари і в якій кількості);
- 2 як виробляти (за допомогою яких обмежених ресурсів, технологічних засобів);
- 3 для кого виробляти (хто ті товари споживатиме)

Основні питання ринкової економіки

<i>Питання господарського життя</i>	<i>Суть відповіді на питання в ринковій економіці</i>	<i>Приклад</i>
Що виробляти?	Виробляється те, на що є попит споживачів	Якщо збільшується продаж електронних книжок і споживачі виявляють готовність купувати їх за вищою ціною, то це означає що відбувається «голосування грошима» за цей товар. Для виробників це стає сигналом про доцільність збільшення виробництва
Як виробляти?	У виробництві використовуються технології, які гарантують менші витрати	Ціна за цукру встановилася на рівні 18 грн. Цукор постачають три заводи, які використовують різну техніку та організацію, відповідно, мають різні витрати: перший на рівні 15, другий - 17, третій - 19 грн за кілограм. Третій виробник не відшкодує витрат, тому змушений залишити ринок
Для кого виробляти?	Виробники орієнтовані на тих покупців, доходи яких дають можливість купувати товар	Середня ціна холодильника вищого класу становить 28 тис. грн. Попит на холодильники формують три групи родин. Перша група має доходи, за яких на холодильник можна виділити не більше ніж 3,5, друга – не більше ніж 15,5, третя - 28 і більше тис. грн. Виробники холодильників вищого класу; орієнтуватимуться лише на третю групу родин

Країни по-різному вирішують ці три фундаментальні проблеми.

Найважливішими формами організації економіки є командна та ринкова.

Сутність **командної економіки** полягає в тому, що держава здійснює координоване ведення господарства в масштабах країни. Передбачено обов'язкові (директивні) завдання для всіх ланок організаційної структури економіки.

Характерними рисами є:

- ✓ абсолютизація державної форми власності,
- ✓ специфічна концепція державного управління,
- ✓ необґрунтовано підвищена економічна роль держави,
- ✓ недопущення конкуренції

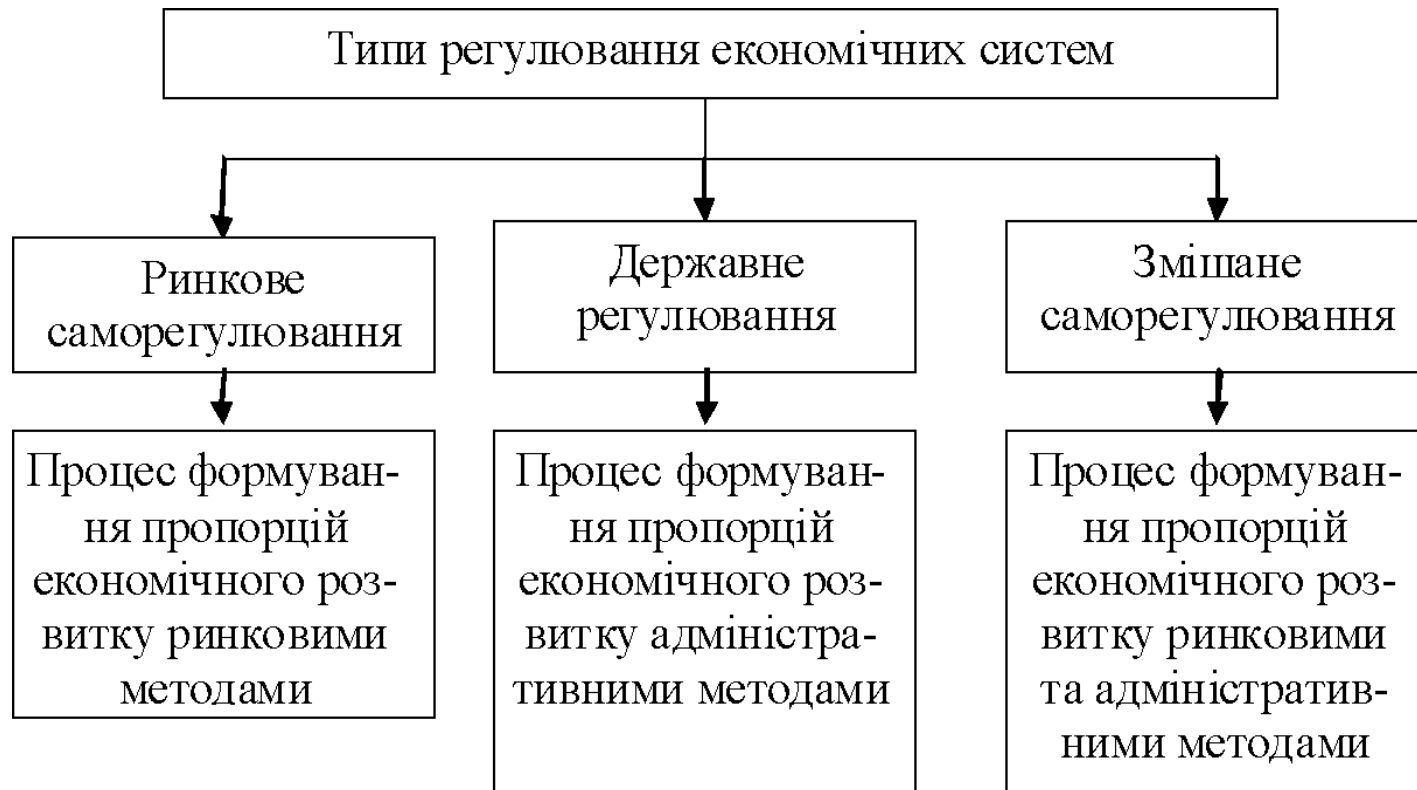
Командна форма організації економіки, заснована на монополії державної власності, призводить до переважно екстенсивного типу розвитку, нечутливості економіки до досягнень науково-технічного прогресу.

Сутність **ринкової економіки** ґрунтується на приватній власності та ціновому механізмі розв'язання основних проблем економічної організації.

Характерний механізм саморегулювання, який функціонує на засаді взаємодії ринкової ціни, співвідношення попиту та пропозиції, а також конкуренції.

Регулювання - це встановлення тими чи іншими методами певних відповідностей між структурою суспільних потреб і структурою суспільного продукту, тобто, певних пропорцій економічного розвитку.

Типи регулювання економічних систем

Ринкове саморегулювання - автоматичне вплив ринкового механізму взаємодії попиту і пропозиції, конкуренції на формування цін, обсягів виробництва і продажів товарів, рівень споживання, ефективність виробництва і якість роботи.

Переваги ринкового механізму:

Є автоматичним регулятором економіки (сприяє розподілу ресурсів у галузях і сферах).

Забезпечує збалансованість платоспроможного попиту і пропозиції.

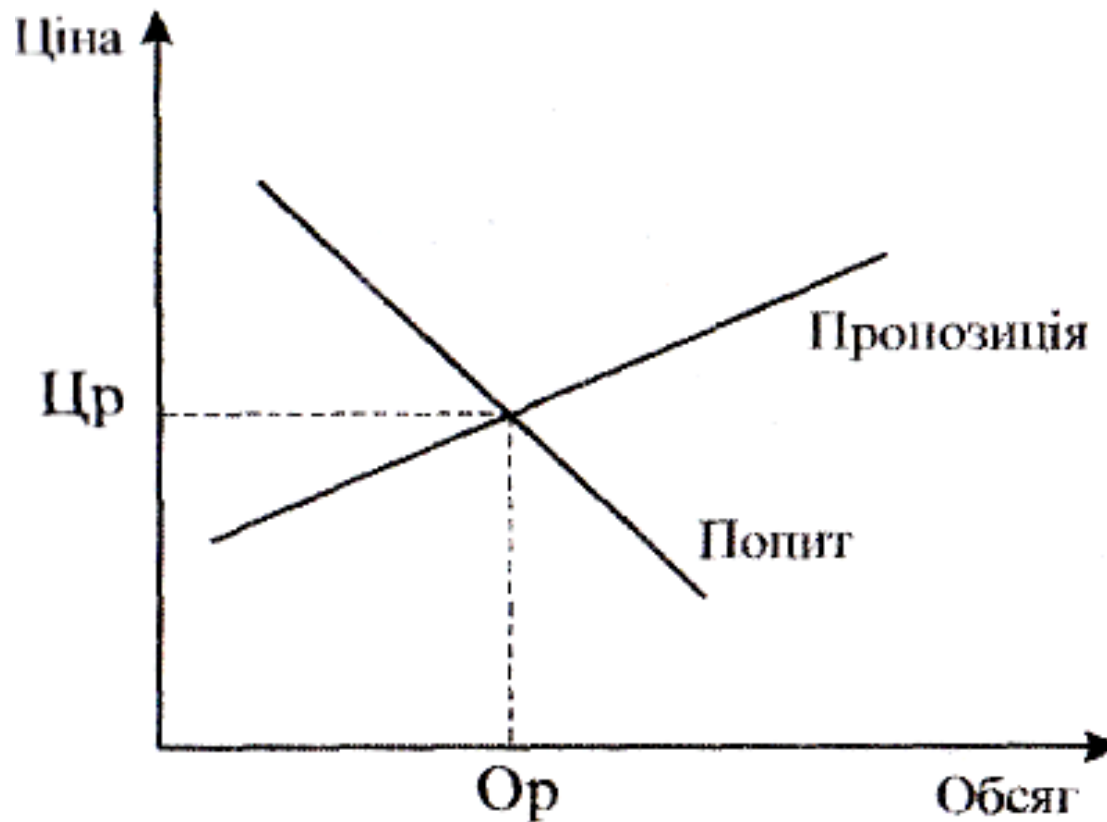
Оперативно реагує на зміну потреб (кон'юнктуру) і сприяє їх задоволенню.

Стимулює підприємницьку активність, постійний пошук.

Сприяє підвищенню ефективності господарювання (скороченню витрат і поліпшенню якості продукції).

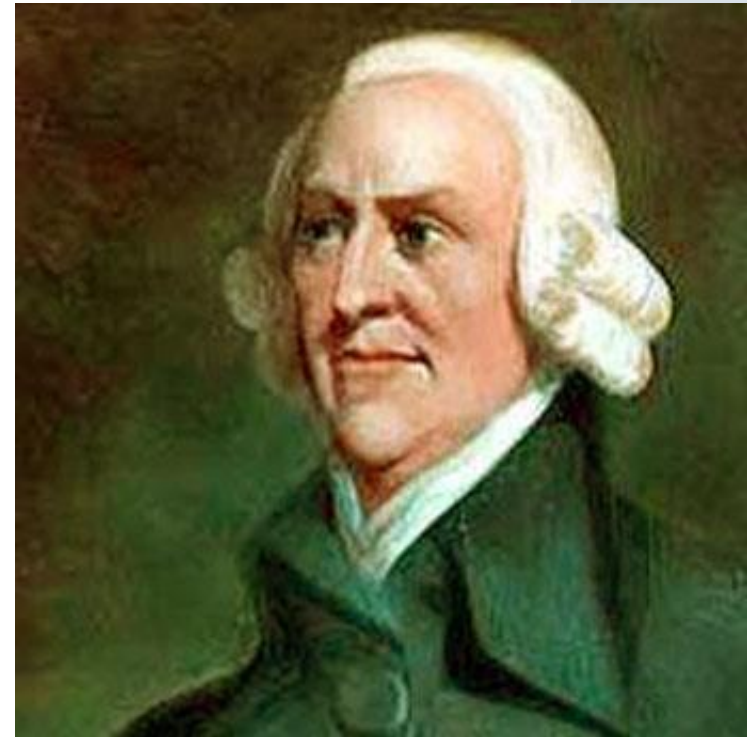

Ринкове саморегулювання регулюється механізмом ринкового саморегулювання

**Принцип ринкового
саморегулювання сформулював
видатний економіст, один з
засновників економічної науки
Адам Сміт, що жив у
Англиї у XVIII ст.**

Адам Сміт
1723-1790

Адам Сміт у праці «Багатство народів» висловив думку, що саме економічний егоїзм, тобто бажання досягти здійснення власних інтересів, змушує виробників створювати те, що потрібно покупцям, та ще й за найменшої ціни.

«Кожна окрема людина здебільшого не ставить за мету сприяння суспільній користі, а керується лише власним інтересом. Однак при цьому, як і в багатьох інших випадках, людина невидимою рукою ринку скеровується до мети, що зовсім не належала до її намірів. Керуючись своїми власними інтересами, людина неминуче надасть перевагу таким діям, які ліпше за все служать інтересам спільства».

история
политических
и правовых учений

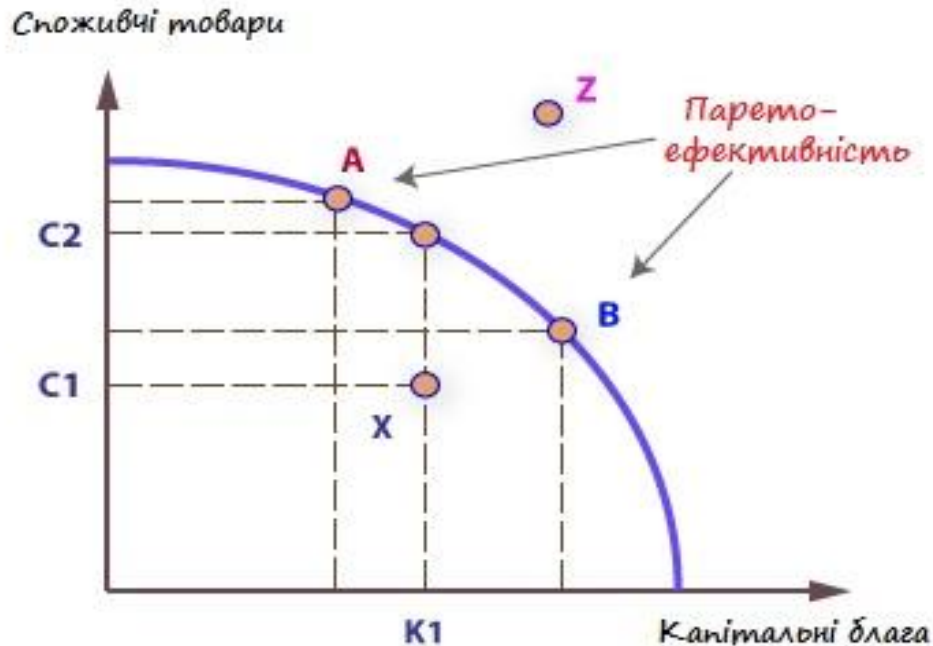
Адам Смит

Исследование
о природе
и причинах
богатства народов

Розподіл ресурсів, за якого жоден із суб'єктів ринку не може поліпшити свого стану без того, щоб не погіршити стану інших суб'єктів ринку, називається **ефективним (оптимальним) за Парето**.

Крива виробничих можливостей

Аналіз кривої виробничих можливостей базується на таких припущеннях:

- суспільство використовує всі наявні ресурси, тобто виробництво функціонує за умов цілковитого застосування ресурсів і досягає якнайбільшого з усіх можливих обсягів виробництва;
- економіка розглядається за станом на певний момент часу і тим самим передбачається постійна кількість ресурсів і незмінна технологія;
- в країні виробляється лише два різновиди товарів — наприклад, споживчі та інвестиційні.

Проте в економіці виникають ситуації, коли ринковий механізм не забезпечує оптимального за Парето використання ресурсів. Такі умови і створюють **недоліки (вади, провали, неспроможності) ринку**.

Недоліки ринкового механізму:

- ✓ Виникнення недосконалих ринкових структур, для яких не виконуються умови повної конкуренції (монополії);
- ✓ Ринкова система не забезпечує загальної рівноваги між суспільним попитом і суспільною пропозицією (циклічний розвиток економіки, неповна зайнятість, інфляція);
- ✓ Не сприяє збереженню невідтворювальних ресурсів;
- ✓ Не може регулювати використання ресурсів, що належать усьому людству (багатств океану);
- ✓ Ринковий механізм здійснює недостатній розподіл ресурсів у суспільну сферу економіки, в якій виготовляються, реалізуються і споживаються так звані суспільні блага;
- ✓ Ринковий механізм не розв'язує регіональних проблем (у межах країни наявні розвинуті і депресивні регіони);

Суспільні блага - це блага, надання яких окремій особі неможливе без надання їх іншим особам: не можна позбавити когось можливості користування, наприклад, світлом маяка чи системою національної безпеки (невиключеність у споживанні); надання суспільного блага новому споживачеві не потребує додаткових виробничих витрат (неконкурентність у споживанні); вони також не можуть бути поділені між споживачами (неподільність).

Класичними прикладами таких благ є національна оборона, юстиція або правнича система, пожежна служба, національні парки, система охорони здоров'я, національні бібліотеки та інші національні культурні заклади, державне управління та місцеве самоврядування тощо.

Недоліки ринкового механізму:

- ✓ Здійснює недостатній розподіл ресурсів у соціальну сферу національної економіки;
- ✓ Не гарантує право на працю і дохід, не забезпечує перерозподіл доходів;
- ✓ Ринковий механізм не здатний повною мірою виділити ресурси в інтелектуальну сферу економіки;
- ✓ Здійснює недостатній розподіл ресурсів у екологічну сферу (ринок інертний до забруднення довкілля).

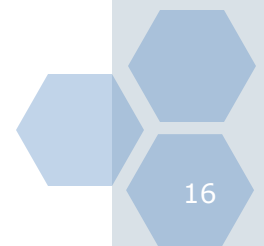
Зазначені недоліки ринкового механізму зумовлюють необхідність державного втручання в економіку

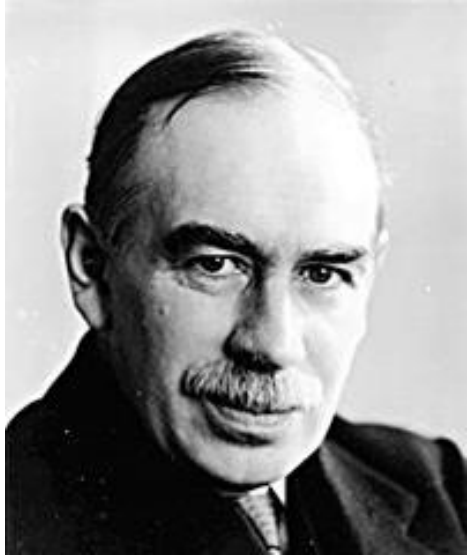

Эдвард Карр

Ми не можемо більше просити “невидиму руку” виконувати за нас нашу брудну роботу.

(Е.Х. Карр)

**Джон Мейнард
Кейнс**

*Общая теория
занятости,
процента и денег
(General Theory of
Employment, Interest
and Money, 1936)*

**Потреба в державному регулюванні
економіки теоретично обґрунтована
Дж. М. Кейнсом.**

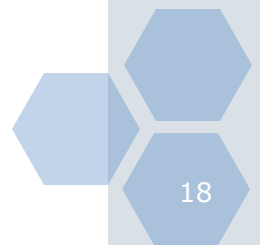
Мета державного втручання полягає в забезпеченні державного регулювання процесів економічного і соціального розвитку, прибутковості капіталу, запобіганні соціальному вибуху, який може статися внаслідок безробіття, падіння рівня життя, інфляції та інших явищ.

На думку Дж. М. Кейнса та його прихильників, держава повинна взяти на себе відповідальність не лише за стан виробництва, формування сукупного попиту, але і за ситуацію у сфері зайнятості, використання трудових ресурсів, регулювання доходів населення .

2. Функції держави в сучасній економіці

Упродовж життя постійно відчуваємо на собі вплив діяльності держави, а саме:

Народження у лікарнях, які фінансуються державою; отримання свідоцтва про народження; відвідування державних шкіл; отримання допомоги після народження дітей, стипендій, виплата лікарняних за умови непрацездатності; пенсії; сплата податків; майже шост а часина трудових ресурсів використовується державою, а щодо решти, то держава користується впливом на умови найму робочої сили (визначається мінімальна заробітна плата); як споживачі відчуваємо вплив держави: ціни, які сплачуємо на більшість товарів є вищими через непрямі податки (ПДВ, акциз, мито), водночас інші товари (комунальні послуги, телефонний зв'язок) можуть бути нижчими завдяки держаним субсидіям; користування державними шляхами; у структурі нашого законодавства окреслено межі, у яких фірми та приватні особи можуть вести взаємовигідне співжиття.

Слово «функція» походить від лат. «*functio*» і означає: виконання, обов'язок, коло діяльності.

Сутність державного регулювання економіки більш повно розкривається в функціях держави, які вона виконує. Їх здійснення спрямоване на впорядкування та вдосконалення суспільної, колективної та приватної сфер життєдіяльності людей.

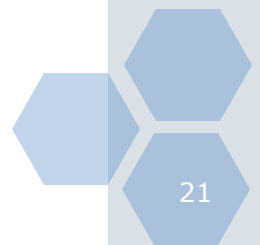

Функції держави

Законодавча функція – держава розробляє систему економічних, соціальних та організаційно-господарських законів та постанов, які створюють певні правові засади ринкової економіки.

Стабілізуюча функція – підтримання рівня зайнятості та цінової рівноваги, стимулювання економічного зростання.

Розподільча функція стосується, перерозподілу доходів та ефективного розміщення ресурсів у ринковій економіці.

Додаткові функції – напрями впливу держави на економічні процеси:

- визначення цілей та пріоритетів макроекономічного розвитку – держава формує стратегічні цілі розвитку економіки, визначає потрібні ресурси, їх ефективність, а також соціальні, економічні наслідки цих дій;
- реалізація соціальних цінностей – держава контролює реалізацію постанов щодо мінімальної заробітної плати, виконання законів про соціальне забезпечення, встановлення мінімальної та максимальної меж цін;
- регулювання економічної діяльності, спрямоване на вирівнювання сукупного попиту та сукупної пропозиції;
- регулювання зовнішньоекономічних відносин і валютного ринку шляхом регулювання платіжного балансу через вплив на зовнішню торгівлю й вивезення капіталу;
- фінансування фундаментальних досліджень у галузі суспільних і технічних наук за рахунок бюджетних платежів та кредитів;
- організація інвестиційної діяльності, сприяння утворенню інвестиційного ринку та фондових бірж;
- фінансування заходів соціальної та культурної політики;
- захист особи, підприємництва, інтересів держави, майнових та інших прав громадян.

Україна займає в Європі **1-ше місце** за територією (603 628 км²) та **5-те** за кількістю населення

Займаючи 1% світового суходолу,
Україна має 5,2% її природних
ресурсів

3-є місце в світі за площею
чорнозему
(25 % світового обсягу)

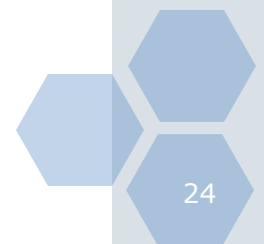
Україна займає:

- 4-е місце в світі по сукупній вартості природних ресурсів;
- 1-е місце в Європі за розвіданими вилученими запасами уранових руд;
- 2-е місце в Європі, 10-е місце в світі за запасами титанових руд;
- 2-е місце в світі за розвіданими запасами марганцевих руд (12% від світових запасів);
- 2-е місце в світі за запасами залізних руд (30 млрд. т);
- 2-е місце в Європі за запасами ртутних руд;
- 3-є місце в Європі (13-е у світі за запасами сланцевого газу (22 трлн м. куб);
- 7-е місце в світі за запасами вугілля (33,9 млрд. т)
- 1-е місце в Європі за площею орних земель;

Державне регулювання економіки – цілеспрямований та активний вплив державних органів управління на функціонування та розвиток цілісної економічної системи шляхом використання економічних законів і вирішення економічних суперечностей за допомогою певної сукупності методів

Об'єктивні причини

необхідності державного регулювання:

1

наявність монополізму в багатьох галузях народного господарства та відсутність досконалої конкуренції;

2

недосконалість цінового механізму для певної групи товарів, що робить їх виробництво неефективним;

3

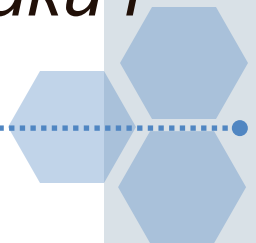
повільна адаптація до сучасних умов господарювання окремих ринків - робочої сили, капіталів, інтелектуального продукту тощо; забезпечення стабільності і гармонійності суспільства;

4

сприяння збереженню та відтворенню природного, культурного, національно-історичного середовища існування народів;

5

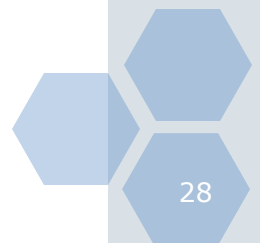
розв'язання питань міжнародної політики і співпраці

Класичними цілями державного регулювання економіки є:

- ✓ економічний розвиток;
- ✓ повна зайнятість;
- ✓ економічна ефективність;
- ✓ стабільний рівень цін;
- ✓ справедливий розподіл доходів;
- ✓ збалансованість торговельного балансу;
- ✓ забезпечення конкурентноздатності вітчизняних товарів на світовому ринку.

Під об'єктом державного регулювання економіки розуміють сфери, галузі економіки, регіони, а також: ситуації, явища та умови соціально-економічного життя країни, де виникли або можуть виникнути труднощі, проблеми, які не вирішуються автоматично, або такі, що вирішаться у віддаленому майбутньому, тоді як їхнє негайне вирішення потрібне для нормального функціонування економіки та підтримання соціальної стабільності

Об'єкти

державного регулювання економіки

зайнятість населення

грошовий обіг та інфляція

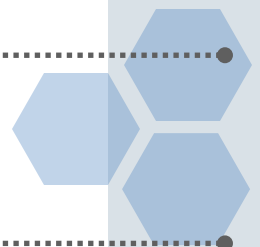
платіжний баланс

ціни та умови конкуренції
(за міжнародними стандартами)

зовнішньоекономічні зв'язки

економічний (інвестиційний) цикл

умови нагромадження інвестиційного капіталу

підготовка та перепідготовка кадрів

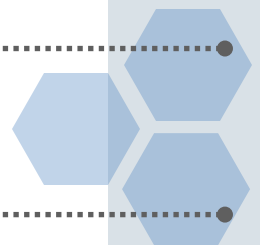
секторна, галузева та регіональна структура господарства

блок соціальних проблем

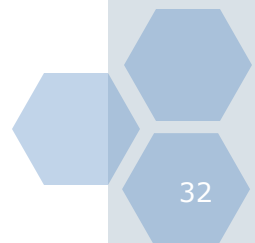

довкілля

Суб'єкти державного регулювання - це носії, виразники та виконавці господарських інтересів, насамперед соціальні групи, що відрізняються одна від одної за такими ознаками: майно, доходи, види діяльності, професії, галузеві та регіональні інтереси

Органи державного управління в системі державного регулювання економіки України

Президент України

Верховна Рада України

Кабінет Міністрів України

Верховний суд України

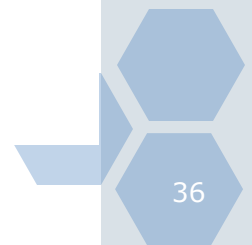
Органи державного регулювання

- ✓ Верховна Рада України, вищий законодавчий орган
- ✓ Президент України, гарант Конституції, державного суверенітету, територіальної цілісності України
- ✓ Кабінет Міністрів України, вищий орган у системі органів виконавчої влади
- ✓ Місцеві державні адміністрації, здійснюють виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі
- ✓ Органи місцевого самоврядування, представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст
- ✓ Конституційний Суд України, вищий орган судової влади
- ✓ Верховний Суд України
- ✓ Національний банк України
- ✓ Державна податкова адміністрація України
- ✓ Антимонопольний комітет України
- ✓ Державна контрольно-ревізійна служба України
- ✓ Фонд державного майна України
- ✓ Пенсійний фонд України
- ✓ Рахункова палата України

Основні принципи створення системи державного регулювання економіки в Україні:

- ❖ ефективності ;
- ❖ справедливості;
- ❖ стабільності;
- ❖ системності державного впливу;
- ❖ адекватності;
- ❖ оптимального поєднання адміністративно-правових та економічних важелів;
- ❖ поступовості та етапності;
- ❖ наукової обґрунтованості;
- ❖ комплексності .

Принципи ДРЕ:

Принцип ефективності. Державне регулювання має передбачати кінцевий економічний ефект. Заходи ДРЕ мають виправляти негативні елементи ринку, здійснювати раціональну політику.

Принцип справедливості. Держава за допомогою відповідних регуляторів має коригувати ринок перерозподілом з метою встановлення певних засад справедливості.

Принцип стабільності. За допомогою заходів державної фінансової, податкової, зовнішньоекономічної та митної політики держава впливає на рівень виробництва, зайнятість та інфляцію.

Принцип системності державного впливу. Передбачає комплексний, системний підхід до вирішення економічних, соціальних, екологічних, зовнішньоекономічних та інших проблем.

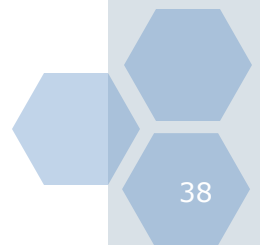
Принцип адекватності. Вимагає, щоб система державних регуляторів економіки та засоби їх застосування відображали реалії сучасного етапу соціально-економічного розвитку країни. Досягнення розумної достатності державного втручання забезпечується тим, що державі передаються лише ті економічні функції, які не можуть ефективно виконувати самі виробники та інші суб'єкти ринкових відносин.

Принцип оптимального поєднання адміністративно-правових та економічних важелів. Адміністративні методи макроекономічного регулювання мають гарантувати формування оптимальної відтворювальної структури. Економічні важелі застосовуються з метою стимулювання ефективного використання ресурсів, виробничої та інвестиційної діяльності, вирішення соціальних проблем.

Принцип поступовості та етапності. Особливе значення для державного регулювання має врахування фактора часу. Доцільність та масштаби державного регулювання під час вирішення національних, регіональних та галузевих проблем визначають необхідність урахування економії часу як умову найшвидшого вирішення нагальних завдань.

5. Методи і засоби державного регулювання економіки

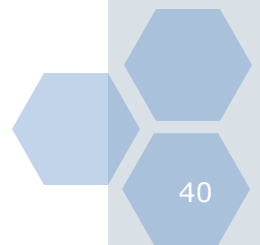

Під методами ДРЕ розуміють спосіб досягнення мети, упорядкований вплив держави через законодавчі та виконавчі органи на сферу підприємництва, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор економіки з метою створення або забезпечення умов їхньої діяльності відповідно до національної економічної політики.

Основні види економічної політики держави:

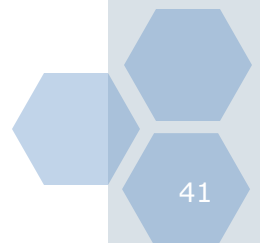
- ❖ **антициклічна;**
- ❖ **інвестиційна;**
- ❖ **науково-технічна;**
- ❖ **конкурентна;**
- ❖ **бюджетно-податкова;**
- ❖ **зовнішньоекономічна;**
- ❖ **регіональна;**
- ❖ **структурна;**
- ❖ **амортизаційна;**
- ❖ **інноваційна;**
- ❖ **кредитно-грошова;**
- ❖ **цінова;**
- ❖ **соціальна;**
- ❖ **екологічна**

За засобами впливу на суб'єктів ринку методи державного регулювання поділяються на дві групи:

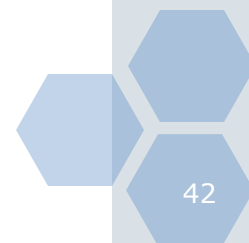
- ❖ **прямого впливу;**
- ❖ **непрямого (опосередковано) впливу.**

До методів прямого державного впливу належать:

- ❖ нормативно-правові документи;
- ❖ визначення стратегічних цілей розвитку економіки і їх відображення в індикативних та інших планах, цільових програмах;
- ❖ державні замовлення і контракти на поставки певних видів продукції, виконання робіт, надання послуг;
- ❖ державна підтримка програм, замовлень і контрактів;

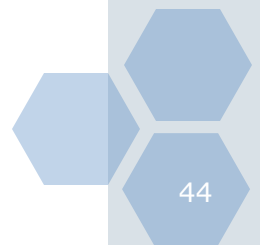
До методів прямого державного впливу належать:

- ❖ нормативні вимоги до якості і сертифікації технології та продукції;
- ❖ правові й адміністративні обмеження та заборони щодо виробництва певних видів продукції (обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, ракето носіїв, зброї тощо);
- ❖ ліцензування та квотування операцій з експорту та імпорту товарів, тобто зовнішньоторговельних операцій.

До методів опосередкованого державного впливу належать:

- ❖ оподаткування, рівень оподаткування і система податкових пільг;
- ❖ регулювання цін, їх рівні та співвідношення;
- ❖ плата за ресурси, відсоткові ставки за кредит і кредитні пільги;
- ❖ митне регулювання експорту й імпорту, валютні курси та умови обміну валют.

Методи прямого впливу:

- ❖ спираються на силу державної влади;
- ❖ не передбачають створення додаткового матеріального стимулу;
- ❖ не загрожують фінансовими збитками

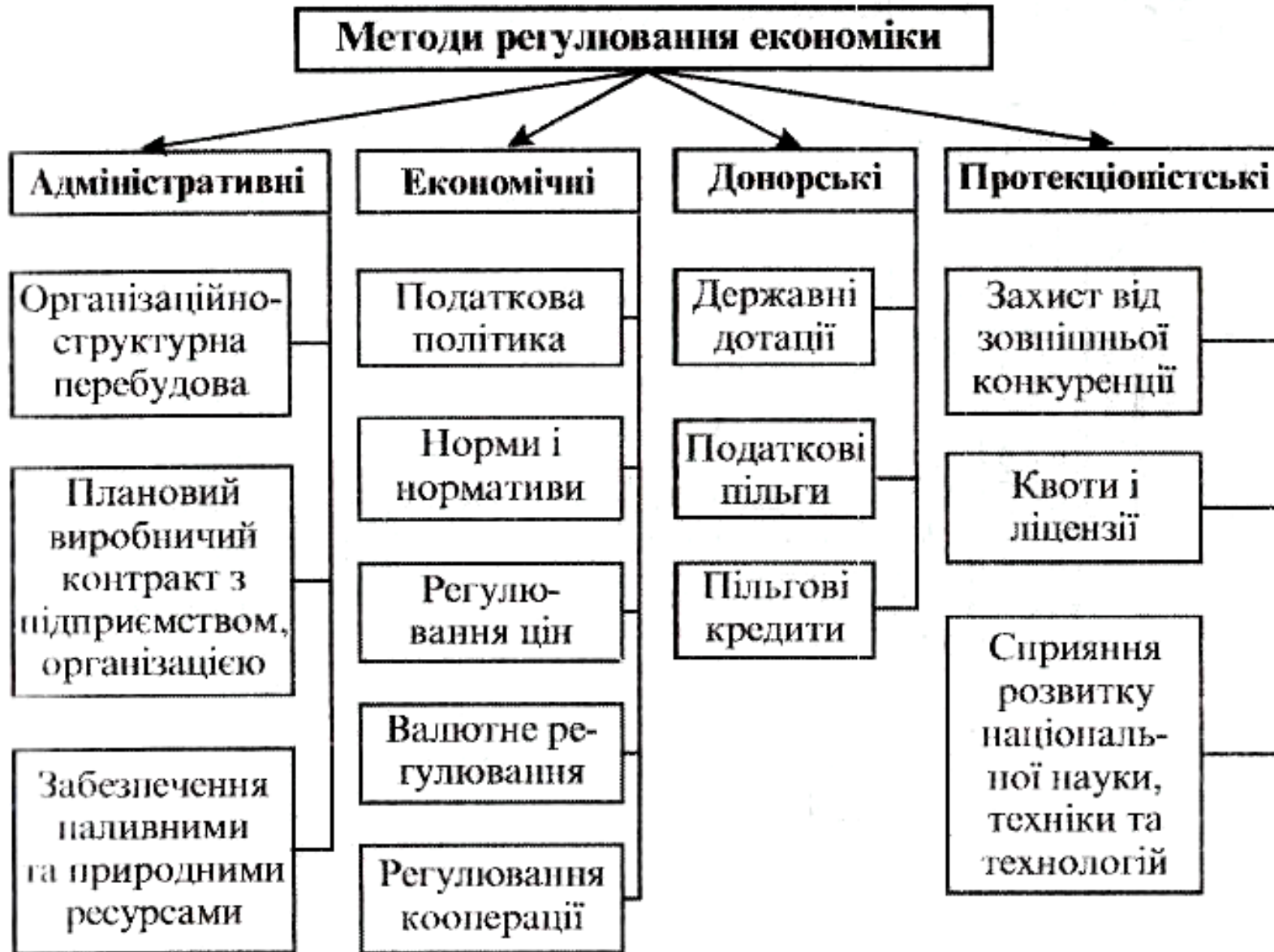
Методи непрямого впливу:

- ❖ ґрунтуються переважно на товарно-грошових важелях;
- ❖ визначають правила гри в ринковому господарстві;
- ❖ впливають на економічні інтереси суб'єктів господарської діяльності.

Сфера застосування опосередкованого регулювання в міру розвитку ринкової економіки значно розширюється. Водночас зменшуються можливості прямого втручання держави у процеси розширеного відтворення.

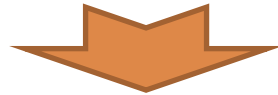
Залежно від засобів впливу на ринок розрізняють

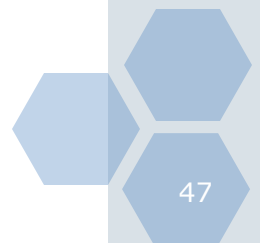
Надмірне застосування адміністративних методів:

- ❖ звужує економічну свободу
- ❖ активізує нелегальну (тіньову) економіку

Дерегулювання економіки сприятиме:

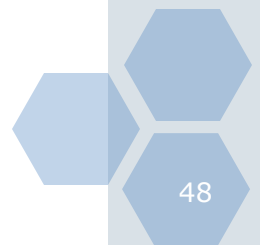
- ❖ прискоренню процесу приватизації;
- ❖ легалізації "тіньової" економіки;
- ❖ посиленню державного регулювання

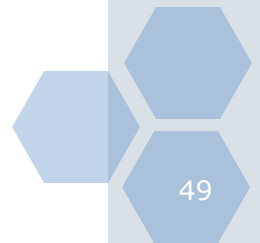
Засобами ДРЕ є:

- ❖ Автоматичні регулятори;
- ❖ Антициклічне регулювання (важелі бюджетної та кредитної політики);
- ❖ Державне прогнозування і програмування

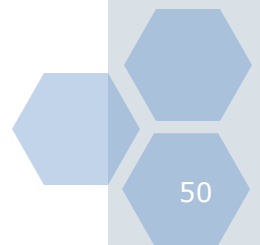

**Політику затягування поясів
голосніше за всіх
схвалюють ті, хто носить
підтяжки.
(Бернхард Фогель)**

6. Моделі регулювання економіки

Причини різноманітності моделей національних економік:

- ❖ особливості історичного розвитку;
- ❖ стан національної економіки;
- ❖ геополітичне положення країни;
- ❖ особливості менталітету населення;
- ❖ види і наслідки реформ;
- ❖ рівень співвідношення ринку й державного регулювання економіки

Англосаксонська

Скандинавська

Середземноморська

Континентальна

Моделі ДРЕ

соціально ринкового
господарства

Соціальне ринкове господарства (соціально орієнтована економіка) реалізується у кількох моделях.

Континентальна (німецька) модель (Німеччина, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Швейцарія, частково – Франція) характеризується високими обсягами перерозподілу ВВП через бюджет (до 50 %), формуванням страхових фондів переважно за рахунок роботодавців, розвиненою системою соціального партнерства, орієнтацією на повну зайнятість населення.

Англосаксонська модель (Велика Британія, Ірландія, Канада) передбачає, навпаки, низький рівень перерозподілу ВВП (до 40 %), переважно пасивну державну політику зайнятості, високу частку приватних і суспільних компаній у наданні соціальних послуг.

Середземноморська модель (Греція, Іспанія, Італія) спрямовує соціальну політику в основному на соціально вразливі верстви населення.

Скандинавська модель (Швеція, Данія, Норвегія і Фінляндія) відзначається найактивнішою соціальною політикою, спрямованою на постійне зростання добробуту населення, забезпечення соціальної солідарності. Основним джерелом фінансування соціальних програм є державний бюджет, через який перерозподіляються 50-60 % ВВП. Така модель належить, швидше, до соціал-демократичних, а не до соціальних ринкових економік.

Види макроекономічного регулювання змішаної економіки

Основні моделі державного регулювання змішаної економіки

Американська	Лібералізована система управління національною економікою, у якій основний акцент переноситься на ринкові регулятори економічних процесів; вплив держави зводиться до використання правових і опосередкованих методів з метою створення “правил гри” і сприятливих умов для розвитку бізнесу
Японська	Централізоване регулювання соціально-економічного розвитку країни з боку держави на основі використання переважно економічних, опосередкованих та неформальних методів державного регулювання економіки. Домінує психологія колективізму, солідарності, підпорядкування особистих інтересів колективним і державним
Шведська	Управління соціально-економічним розвитком країни на основі активного втручання держави у процес розподілу і перерозподілу доходів, створення сильної системи соціального захисту населення, домінування ідей рівності й солідарності
Німецька	Система управління національною економікою з активним використанням ринкових регуляторів, насамперед конкуренції, і створення на державному рівні ефективної системи соціального захисту громадян

З точки зору домінування техніко-економічних укладів у національній економіці країни розрізняють економіки:

- **доіндустріальні;**
- **індустріальні;**
- **постіндустріальні (інформаційні)**

Ступені індустріально-економічного розвитку суспільства та їхня характеристика

	Доіндустріальне суспільство	Індустріальне суспільство	Постіндустріальне суспільство
Основний виробничий ресурс	Сировина	Енергія	Інформація і знання
Тип засобів виробництва	Ручні знаряддя праці	Машини	Інформатика
Характер виробничої діяльності	Добування	Виготовлення	Обробка
Технологія	Трудомістка	Капіталомістка	Наукомістка
Ведучий сектор економіки	Землеробство	Індустрія	Наука
Домінуюче благо	Матеріальне благо	Товар	Інформаційний продукт
Тип детермінації людської поведінки	Патріархальні традиції та позаекономічне примушування до праці	Матеріальні, грошові стимули	Потреба творчого розвитку людини
Тип „суспільної” людини	Традиційна (патріархальна) людина	„Економічна людина”	Творча (соціальна) людина
Домінуючий фактор економічної влади	Титул, що успадковується і підтримується земельною власністю, економічними привілеями	Підприємницькі здібності	Творчі здібності
Система влади (основна політична сила)	Аристократія	Демократія	Меритократія

У постіндустріальному суспільстві:

– матеріальне виробництво перестає бути вирішальним фактором змін. Сучасне суспільство базується на виробництві послуг та інформації.

– ключовим ресурсом стають інформація і знання.

– корінним чином змінюється саме поняття „благо”. В інформаційному суспільстві розрізняють зовнішні блага – у формі матеріальних товарів, і внутрішні блага – творчі здібності людини.

– по-новому звучить проблема розподілу і нерівності у суспільстві. Творчі здібності – це не матеріальні блага, вони не можуть бути відчуженими від людини, перерозподіленими, переданими від одних індивідів іншим.

– культура, психологія, соціальне життя та економіка в цілому формуються під впливом техніки та електроніки, особливо комп'ютерів і комунікацій;

– необхідними стають нові форми управління як в масштабах окремих фірм, так і суспільства в цілому.

Дякую за увагу!